

6. Рогальська І.І. Концепт *поле* як репрезентант архетипу *земля* в українській мовній картині світу// Східнослов'янська філологія. Зб. наук. праць. – Горлівка: Вид-во ГДППМ, 2006. – Вип.8. Мовознавство. – С. 191-202.

7. Яцкевич О. О. Концепт «Воля» в українській мовній картині світу. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня канд. філологічних наук.-Харків, 2009.-18 с.

In the article the conceptions are analyzed in ethnic and cultural aspects. It is determined that linguistics-cultural conception originates through the prism of myth and poeicoethnical imagination. The semantic capacity and psychological of the analysed ethnocultural unit are determined.

УДК 811.161.2

Тетяна Крашеніннікова (Дніпропетровськ)

ПОРІВНЯЛЬНІ ЕЛЕМЕНТИ ЯК ЗАСІБ ХУДОЖНЬОГО ЗОБРАЖЕННЯ ПЕРСОНАЖІВ (на основі текстів літературних казок ХІХ століття)

У статті висвітлюються порівняльні конструкції, за допомогою яких в українських літературних казках ХІХ століття описується портретна характеристика персонажів.

Ключові слова: українська літературна казка, порівняльні конструкції, портретна характеристика.

Порівняння в українській народній творчості посідають вагомe місце й становлять собою певний науковий інтерес. О. О. Потебня досліджував їх у народній поезії, міфах, художній літературі [2]. Вони були об'єктом вивчення у роботах Л. І. Мацько, І. М. Кочан, Н. П. Шаповало-вої, І. Р. Вихованця та ін. У літературній казці порівняльні конструкції побіжно вивчала. В. Насалевич «Портретний опис у різних типах текстів» [1].

У порівняльних конструкціях, що описують образ казкових персонажів, переважають сполучники **як** та **мов**. Вони допомагають передавати значення тотожності, уподібнення, відповідності дій, станів, ознак, предметів, явищ. Сполучник **як** уживається для приєднання порівняльних зворотів і підрядних порівняльних речень, близький за значенням до сполучників «мов», «наче», «неначе». Приєднує речення, близькі за змістом до порівняльного звороту у значенні «будучи ким, чим», «подібно до кого, чого» [3, 1003]. Сполучник **мов** є порівняльним сполучником, який вживається для приєднання порівняльних підрядних речень

та зворотів; близький за значенням до сполучників «наче», «неначе»; уживається для вираження сумніву, непевності в достовірності висловлюваного [3, 484].

Так, при описі дівчини у казкових текстах письменники використовували порівняння, пов'язані з описом частин тіла відповідно до авторської інтерпретації портретної характеристики своїх героїв. **Обличчя** дівчини порівнювалося з “калиною” та “слоновою кістю”: *А личенько загоріле, повне, як калина, вона дуже працюювита і гарна дівчина* (25, 235), *Мені часто сниться якась незвичайна дівчина: лице біле, матове, як слонова кість, очі чорні, брови як веселки на високому чолі* (23, 295). Порівняння як художній засіб сприяє опису не тільки виразу обличчя в цілому, але і таких його яскравих виразників, як дівочі **брови**: *Мені часто сниться якась незвичайна дівчина: лице біле, матове, як слонова кість, очі чорні, брови як веселки на високому чолі* (23, 295), **губи**: *Пишні губки – мов червона вишня* (10, 182), **зуби**: *Ще краща стала: така біла та повновида, очі сяють, як зорі серед темної ночі, зуби блищать, як білі голуб'ята на сонці під синім небом* (29, 69) та **коси**: *Брова чорна, стан високий, лицем біла, голосиста, а коса руса, як шовкова, аж влискується* (28, 378).

Проте серед цих портретних елементів особливою активністю відзначаються **очі**. Вони постають перед нами як “зорі” або як “діаманти”: *Вона була легка, як туман, тільки здорові чорні очі блищали, неначе два діаманти, закутані в тонісіньку мушилинову тканину* (21, 299), *Чорні очі сяли, як зорі* (21, 300), *Великі чорні очі блищали, як зорі* (23, 282), *А очі, мов дві зорі, – на неї так зорять* (11, 171), *Аж дивиться – конем Оріся грає – така ставна та молода, та гожа, як квіточка у пишному саду, а очі ті – немов би ясні зорі* (11, 174), *І справді ж гарная була Галюсенька у них, як зорі оченьки блищать з-під брівок чепурних...* (12, 12), *А вона розцвіла як троянда, як зоря, засіяла очима* (9, 32), *Ще краща стала: така біла та повновида, очі сяють, як зорі серед темної ночі, зуби блищать, як білі голуб'ята на сонці під синім небом* (29, 69).

Дівочу красу автори казок змальовують за допомогою синонімічних прикметників: “гарна”, “гожа”, “красна”, “незрівнянна”. Наприклад: *Була вона така незрівнянна, як срібlistий місяць, як море широке, як високе небо* (8, 99), *Але та її донька була така красна, як сонечко, а коси мала золоті, по саму землю* (33, 161), *Аж дивиться – конем Оріся грає – така ставна та молода, та гожа, як квіточка у пишному саду, а очі ті – немов би ясні зорі* (11, 174), *У Карпа дуже забилося серце, бо гарна була, як картина, Музичина дочка Олеся* (22, 10), *А Олена, пишна княгиня, як русалочка, гарна, ще раз вінком барвінковим золото-зеле-*

ним стрійна (42, 56). Такі порівняння, як бачимо, віддзеркалюють суто індивідуальний авторський підхід у змалюванні портретних рис діючих персонажів.

В описі дівчини слово “дочка” асоціюється з “панночкою” та “чарівницею”: *Дідова дочка, як панночка, а з бабиної дочки тільки кісточки брязкали* (24, 235), *Росте дочка злотокрила, як та чарівниця* (26, 317), а “дівчина” – зі “снігом” і “цвітом”: *Серед широкого поля стоїть висока могила, а під нею біла, як сніг, рожева, як цвіт, спить молода дівчина* (15, 234).

Дівоча хода також була об’єктом обробки майстрами художнього слова. Ключовими є дієслова: а) **іти**: *У рядок усі ідуть, мов лебідоньки пливуть де по тихому плавочку* (19, 251), *І панянок гурточок іде – хороші, як ягідки, да перецелені, як оса, на стану погойдуються* (28, 384); б) **виступати**: *А найменша сама дочка, наче пава, виступає, всіх собою закрашає* (19, 251); в) **стояти**: *Вона стояла над озером серед лебедів, мов сонце над білими хмарами, і все співала* (21, 310-311); г) **розцвітати**: *А вона розцвіла як троянда, як зоря, засіяла очима* (9, 32) та прикметником **легка**: *Вона була легка, як туман, тільки здорові чорні очі блищали, неначе два діаманти, закутані в тонісіньку мушлинову тканину* (21, 299), *Сниться мені часом, що вона [дівчина] така легенька, як повітря або туман* (23, 295).

При порівняльному описі жінок у казкових текстах теж привертається увага до їх портретної характеристики. Здебільшого це описи **обличчя**: *...стоїть незнайома молодиця, така видна з себе, велика та огрядна, а лице темне, як у волошки, і суворе, брови на перенісці зрослись* (7, 154). Характеристика **брів** подається за кольором та формою: *Збігаються люди, зглядаються, що брова чорна, як вуголь, рівна, як пузликом вивів, а на біле лице вже моравиця виступила* (28, 381). Опис **очей** теж набуває певних відтінків. Вони вже “як зорі”, але і “як терен”: *Гаснуть очі, як ті зорі, І життя згасає* (26, 309), *Її круте, рум’яне, усміхнене лице з чорними, як терен, очима – се перша виразна згадка з його дитинячого віку* (39, 110), хоча в них ми помічаємо й хижість: *Хотіли в неї відняти, відібрати, так тільки хрумають її старі пучки, а не відриваються, і очі хижі блискають у світі місяцевому, наче в хижої, голодної вовчиці* (6, 20). Порівняльні конструкції в контексті можуть створювати як статурно-кольористичні особливості, так і портретні деталі: *Ота висока та суха, наче драбина, чорна, як циганка, з таким довгелецьким носом, як у чаплі?* (23, 295).

Якщо в описі дівчини автори звертали увагу на тендітність фігури, то в описі жінки помічаємо протилежне, з відтінком гумору чи сарказму.

Вона постає як “пишна рожа” та “наче драбина”, а також жінка порівнюється з “коробкою”: *Перший рік, одружившись, Кармель був зовсім поправився: суму того не було й віди, жінка в його пишнілась, як пишна рожа, й жили вони з нею, як риба з водою (6, 14), Ота висока та суха, наче драбина, чорна, як циганка, з таким довгелецьким носом, як у чаплі? (23, 295), Ці мають маму, – каже, – а та мама, як коробка, що в ню треба сипати що-небудь (28, 383).*

Зовнішній вигляд жінки в різних творах письменників характеризується власне авторським сприйняттям. Наприклад: *Козак Пампушка, що вже десять років лежав узимку на печі; а влітку на лавці, що обдувся, як барило, а жінка його зсохла, як тріска, ледве встигаючи ліпити для його смачній вареники, той самий козак Пампушка тепер стояв на ногах, як гора (5, 105), Вся розпатлана, і боса, і брудна, і кривоноса, в роті чорні зуби два, руки, мов та грязь, волоси сідії, а голосить, мов сова (35, 231), ... а як дивиться з Конотопа очицями, так одним у Київ, а другим у Білгород, та й ті – мов сметаною заліплени; а личком біленька, як чумацька сорочка, та ще к тому мов граблями уся твар їй подряпана (13, 160).*

Порівняльні описи чоловічої статі в українських літературних казках XIX століття є теж не менш цікавими. При характеристиці парубка також наявні порівняльні конструкції, які розкривають особливості його зовнішності. Наприклад: а) **волосся**: *Стягнув верету, а на голові купця волосся, мов льон, буйні, білі кучері вкрили його спину (17, 183); б) тулуб*: *А що верхній тулубець, мов неначе горобець, сюркнув вгору та й незчувсь, як десь в лісі оханувсь (19, 262); в) спина*: *Гни спину, коли вона в тебе гнучка, а в мене спина цупка, неначе дубова: ніяк не знеться (21, 297).* Якщо у змалюванні дівочої краси ми спостерігали фрази “личко”, “личенько”, то в портретній характеристиці парубків віднайдено одне порівняння, пов’язане з обличчям і несе в собі негатив “**пика**”. Також порівнюються *руки* хлопця з руками панночки: *Пика широка та одутлувата, як у того салогуба, а руки білі та ніжні, як у панночки (30, 34) та вуса*: *Лихий сердюк, красюк дитина, з усами чорними, як смоль, моторний, ручий молодчина, бринить в кутасах, мов король (1, 118).*

Загалом статечність і вроду парубків у казкових текстах порівнювали переважно з красою рослинного світу: *Коло стерна стояв, як той явір високий, Карпо Летючий (22, 10), Коло неї стояв молодий парубок, наче квітка в’яла, і здавалося, жалко йому було Галі (5, 97), Люди за примітили, що найметься у неї парубок, як буряк, а за якийсь час поблідне, позеленіє та й скорчиться удвоє (16, 232), А проте за тих кілька неділь Іван розцвів і зарум’янився, мов польовий мак (36, 260), або на-*

впаки – з міфічними образами: *Ось іде наш молодий та прегордий, не смутний, далі військо виступає, а позаду шкандибає Голик наш у сімря-зюці, як мара, весь у калюзі* (19, 257).

Притаманне їм і порівняння героїв з певними персоналіями: *Тим-то я оце і голий, мов турецький той святий* (19, 239), *...погляньте, колего, які в нього кости, які м'язи, які груди, як у Геркулеса!* (40, 119).

Іван Манжура намагався подавати схожість парубків за допомогою парних порівняльних зворотів: *В батька наче улилися та ще к тому при-далися – волос в волос, голос в голос, мов на ниві колос в колос!* (20, 225).

В описі чоловіків, на відміну від парубків, помічаємо більше порівняльних конструкцій щодо частин тіла. Наприклад: а) **голова**: *Голова в ватажка напухла, як баняк, а поперек лица мав він синій басаман, мов ковбасу* (36, 270); б) **обличчя**: *Його лице блищало, як раннє сонце* (22, 33), *Панські лаболизи, з чолом, як у бика, а лицем, як підошва* (18, 18), *Його грізне лице стало таке ласкаве, як у малого хлопця* (22, 42); в) **волосся**: *Зроду такого не бачив: біле волосся, густе, як ліс* (29, 52); г) **чоло**: *Панські лаболизи, з чолом, як у бика, а лицем, як підошва* (18, 18); г) **очі**: *Темно вже – лица не бачу, тільки очі чорні, мов вуглі два, там жевріють* (38, 259).

Загальний опис чоловіків підкреслює їх зовнішній вигляд, у яких ви-користовуються: а) сталі казкові порівняння: *Теж чудний та дивний в їх отаман був: ішла чутка, що така була краса його невимисана, невимальована, невимовлена, що не можна словом розказати, ані пером описати, та славили, що не можна й очима було надивитися, бо сліпила вона, як те сонечко пломенисте* (6, 19); б) загальноновживані: *... і уявиться чоловік, – хоч блідий, задиханий, зморений, голодний, порохом припалий, та гарний, як сонце* (6, 31), *Як скоро наш стрілець грушечку з'їв, так зробився такий дужий та легкий, як вітер, що за годину і в кітлицю став* (32, 480); в) з послідовним нанизуванням порівняльних конструкцій: *Хоч багатий був як рідко, то ходив брудний, як одідько, і обдертий, як жєбрак: сорочище чорна, груба, ледво руб держиться руба, а штаниці мов райтак* (35, 207), *Так наш Абу-Касим бідний, мов заклятий, мов негідний, мов прибудда, мов знайдух, вулицями повз не-сміло* (35, 247); г) порівняння з відомими історичними особами: *Геть-ман був вищий і кращий од усіх запорожців; високий, як Палій, гарний, як Мазєпа, сміливий, як Богдан Хмельницький* (22, 33).

Зовнішність діда в українських літературних казках переважно під-креслює сивина, як символ мудрості й життєвого досвіду: *... піп, білий як молоко, унятно щось читав та унятненько зітхав, – усе якоесь було скорботненько й тихенько; смирненько* (5, 69), *...а при столі сидить ста-*

рець з білою, **як сніг бородою** і читає грубу-прегрубу книжку (3, 301), ... аж із келії виходить пустельник, старенький, згорблений, а **борода біла, як молоко**, аж до колін (29, 66) і лише один приклад на опис, у якому висміюються людські вади: *Козак Пампушка, що вже десять років лежав узимку на печі; а влітку на лавці, що обдувся, як барило, а жінка його зсохла, як тріска, ледве встигаючи ліпити для його смачній вареники, той самий козак Пампушка тепер стояв на ногах, як гора* (5, 105).

У літературних казках наявні й інші порівняльні конструкції, які описують або характеризують дітей, наслідуючи порівняльні звороти народної казки чи різножанрових інших фольклорних джерел: *І вродилися ті дев'ять синів, як дев'ять соколів*, один у одного (5, 50-51), *На руках носе дівчинку, мов мерця* якого (41, 509), *Маненька* вона була й прудкенька, *немов пташка, та жодна пташка, мабуть, не нащобече у годину такого, як вона нащобетала Кармелеві* (6, 11), ... часом Мелася буде соромитися і сховається у траві або за вулії, бо Мелася *маленька, як вузлик* (4, 113), *Легкий літній вітерець обвіяв її теплом, розвіяв її коротке біле, мов лен, волосся*, викликав живішу краску на біде личко (37, 255), *Ох і дивна ж була та дитина, Та й не личком же дивна хорощим, не очима, як зорі ясними* (9, 22), *І діточки, як квіточки*, хороши, коло них звиваються та жебонять любенько (27, 386). Аналогічні тенденції спостерігаємо й у портретній характеристиці старих людей: *І братова вже одужала, а старі живуть все у нас, бо і вони, і ми до їх звикли, наче до рідної неньки* (14, 213), *Уже багато збігло нічі, а ще, понурившись край пічі, сиділи обидва хричі, мов у дуплі нудні сичі, а ще й збагнути не зуміли* (2, 99), простих людей: *Ті люди, мов діти: кажуть, що биті, а не кажуть за що* (39, 103), панів: *Як се промовив, тогді хлопців як би і не було на світі, лиш пани та пані лежать на помостах, як снопи, та охкають* (34, 157), *От, для взору, жив собі пан в селі, як чашечка в меду, ні горя, ні біди не знав, а був собі панич* (28, 378), а також воїнів: *...а військо все муштрувалось, як сіра комашня, розсипавшись на зеленому полі* (22, 45), *Їх бороди біліли як сніг, а вуси у всіх були чорні* (22, 24), *Затрубив цар Зализач у труби, кликнув він дванадцять лицарів своїх, та всі вони проти Белербєка здавались, як миші проти kota* (31, 343).

Отже, українські письменники для портретної характеристики героїв широко використовували в літературній казці порівняльні конструкції, які властиві українській народній казці. Зберігаючи здобутки фольклорних творів, кожен письменник використовував і суто індивідуальні.

Такі мовні явища яскраво відтворюють портретні риси різних вікових категорій – дівчини і хлопця, жінки і чоловіка, баби і діда. Так, на-

приклад, за допомогою опису волосся визначаємо вікові категорії чоловічої статі: у парубка – як льон; у чоловіка – як ліс; у дідуся – як молоко. Безперечно, що й палітра порівнянь точних рис досить розмаїта. Це дає можливість не тільки змалювати портрет персонажа, а й розкрити його особистий світ, світ людського позитиву й негативу.

1. Насалевич Т. В. Портретний опис у різних типах тексту: автореферат ... кандидата філол. наук: 10.02.04 – германські мови / Одеський національний університет ім. І. І. Мечникова / Т. В. Насалевич. – Одеса, 2003. – 16 с.

2. Потебня О. О. Естетика і поетика слова: Збірник. Пер. з рос. / Упоряд., вступ ст., приміт. І. В. Іваньо, А. І. Колядної. – К.: Мистецтво, 1985. – 302 с.

3. Сучасний тлумачний словник української мови: 65000 слів / За заг. ред. д-ра філол. наук, проф. В. В. Дубічинського. – Х.: ВД «ШКОЛА», 2006. – 1008 с. ISBN 966-8182-41-3.

---

1. Білецький-Носенко П. Помилки / П. Білецький-Носенко // Білецький-Носенко П. Твори / Упоряд. Б. Деркач. – К., 1973. – С.114-120.

2. Білецький-Носенко П. Три бажання / П. Білецький-Носенко // Білецький-Носенко П. Твори / Упоряд. Б. Деркач. – К., 1973. – С.91-102.

3. Василенко О. Казка про трьох братів-орлів і четверту сестричку Любку / О. Василенко // Срібна книга казок. Українські літературні казки. – К., 1992. – С.297-306.

4. Вовчок М. Ведмідь / М. Вовчок // Вовчок Марко. Казки: Для серед. шк. віку / Упоряд. і прим. В. О. Дорошкевича та І. Т. Купріянова. – К.: Веселка, 1988. – 383с.: іл. – С.112-121. ISBN 5-301-00157-4.

5. Вовчок М. Дев'ять братів і десята сестриця Галя / М. Вовчок // Вовчок Марко. Казки / Упоряд. і прим. В. О. Дорошкевича та І. Т. Купріянова. – К.: Веселка, 1988. – 383с.: іл. – С.50-98. ISBN 5-301-00157-4.

6. Вовчок М. Кармелюк / М. Вовчок // Вовчок Марко. Казки / Упоряд. і прим. В. О. Дорошкевича та І. Т. Купріянова. – К.: Веселка, 1988. – 383с.: іл. – С.3-33. ISBN 5-301-00157-4.

7. Гнилоцир В. С. Верба / В. С. Гнилоцир // Срібна книга казок. Українські літературні казки. – К., 1992. – С.152-154.

8. Гребінка Є. П. Мачуха і панночка / Є. П. Гребінка // Українська літературна казка / Упоряд. В. Полковенко. – К.: Дніпро, 2001. – 512 с. – С.99-109. ISBN 966-578-041-7.

9. Грінченко Б. Дівчина Леся / Б. Грінченко // Грінченко Б. Казки. – К.: Веселка, 1990. – С.22-32. ISBN 5-301-00652-5.

10. Грінченко Б. Маруся та князенко / Б. Грінченко // Грінченко Б. Твори в 2-х томах: Т.1. – К. 1990. – С.181-204.

11. Грінченко Б. Смілива дівчина / Б. Грінченко // Грінченко Б. Твори в 2-х томах: Т.1. – К., 1990. – С.171-181.

12. Грінченко Б. Сопілка / Б. Грінченко // Грінченко Б. Казки. – К.: Веселка, 1990. – С.12-21. ISBN 5-301-00652-5.

13. Квітка-Оснoв'яненко Г. Конотопська відьма / Г. Квітка-Оснoв'яненко // Квітка-Оснoв'яненко Г. Твори в двох томах: Т.1. – К.: Дніпро, 1978. – С.136-205.
14. Кернеренко Г. Правда казка / Г. Кернеренко // Кернеренко Г. Твори. Менти натхнення. – Гуляйполе: Друкарня Н. Лібмана, 1910. – С.211-221.
15. Кобринська Н. Рожа // Кобринська Н. Вибрані твори / Н. Кобринська. – К.: Держ. літ. видав. худ. літ-ри, 1958. – С.225-235.
16. Кобринська Н. Судильниці або Відьма (по народним казкам і оповіданням) // Кобринська Н. Вибрані твори / Н. Кобринська. – К.: Держ. літ. видав. худ. літ-ри, 1958. – С.221-236.
17. Ковалів С. Киселиця / С. Ковалів // Срібна книга казок. Українські літературні казки. – К., 1992. – С.177-184.
18. Маковей О. Як я видавав газету / О. Маковей // Маковей О. Твори в двох томах: Т.2. – К.: Дніпро, 1990. – С. 15-20.
19. Манжура І. Іван Голик (казка) / І. Манжура // Манжура І. Вибрані твори. – К., 1961. – С.234-271.
20. Манжура І. Трьомсин-богатир (казка) / І. Манжура // Манжура І. Вибрані твори. – К., 1961. – С.183-233.
21. Нечуй-Левицький І. Два брати // Срібна книга казок. Українські літературні казки. – К., 1992. – С.157-383.
22. Нечуй-Левицький І. Запорожці. – К., 1994.
23. Нечуй-Левицький І. Скривджені й нескривджені / І. Нечуй-Левицький // Нечуй-Левицький І. Твори. В 3-х томах. – К.: Дніпро, 1988. – Т.3. – 645с. – С.282-319.
24. Пчілка О. Про дідову дочку та бабину дочку // Пчілка О. Годі, діточки, вам спать! – К.: Веселка, 1991. – 257 с. – С.227-235.
25. Романова О. Сватання Мороза // Антологія української поезії. Українська дожовтнева поезія. – К.: Дніпро, 1984. – Т.3. Українська муза Вип.7. – С.234-235.
26. Руданський С. Цар Соловей / С. Руданський // Руданський С. Твори. – К., 1965. – С.346-422.
27. Свидницький А. Недоколосана / А. Свидницький // Свидницький А. Роман. Оповідання. Нариси. – К.: Наукова думка, 1985. – 574 с. – (Б-ка укр. літ. Дожовт. укр. літ.). – С.385-397.
28. Свидницький А. Проти сили не попреш; з чим родився, з тим і вмреш / А. Свидницький // Свидницький А. Роман. Оповідання. Нариси. – К.: Наукова думка, 1985. – 574 с. – (Б-ка укр. літ. Дожовт. укр. літ.). – С.378-385.
29. Стороженко О. Закоханий чорт / О. Стороженко // Стороженко О. Закоханий чорт. Історико-фантастичні повісті та оповідання – К.: Дніпро, 2001. – 336 с. (Б-ка історичної прози). ISBN-966-578-044-1. – С.48-71.
30. Стороженко О. Скарб / О. Стороженко // Стороженко О. Закоханий чорт. Історико-фантастичні повісті та оповідання – К.: Дніпро, 2001. – 336 с. (Б-ка історичної прози). ISBN-966-578-044-1. – С.34-39.
31. Устенко-Гармаш Ф. Бова королевич // Срібна книга казок. Українські літературні казки. – К., 1992. – С.340-352.

32. Федькович Ю. Від чого море солоне? / Ю. Федькович // Українська літературна казка / Упоряд. В. Полковенко. – К.: Дніпро, 2001. – 512 с. – С.478-487. ISBN 966-578-041-7. – С.478-487.

33. Федькович Ю. Золота кісочка (прекрасна казочка для руського народу) / Ю. Федькович // Федькович Ю. На день добрий. – К.: Веселка, 1969. – С.161-166.

34. Федькович Ю. Чортівська бочка (казка) / Ю. Федькович // Федькович Ю. На день добрий. – К.: Веселка, 1969. – С.152-157.

35. Франко І. Абу-Касимові капці / І. Франко // Франко І. Твори в 20-ти томах: Т.12: Поєми / Ред. тома: О. І. Білецький, Д. Д. Копиця. – К.: Держ. вид. худ. літ., 1953. – 570 с. – С.205-371.

36. Франко І. Без праці (казка) // Франко І. Твори в 20-ти томах: Т.3: Оповідання / Ред. тома: П.С. Козланюк, Д. Д. Копиця. – К.: Держ. вид. худ. літ., 1950. – 492 с. – С.124-183.

37. Франко І. Мавка (літня казка) / І. Франко // Франко І. Твори в 20-ти томах: Т.1: Автобіографічні матеріали. Оповідання / Ред. тома: П.С. Козланюк, Д. Д. Копиця. – К.: Держ. вид. худ. літ., 1950. – 435 с. – С.253-256.

38. Франко І. Сон князя Святослава (драма казка в 5-ти діях) / І. Франко // Франко І. Драматичні твори. – К., 1956. – С.251-361.

39. Франко І. Як пан собі біди шукав // Франко І. Твори в 20-ти томах: Т.2: Оповідання / Ред. тома: П.С. Козланюк, Д. Д. Копиця. – К.: Держ. вид. худ. літ., 1950. – 437 с. – С.99-118.

40. Франко І. Як Русин товкся по тім світі // Франко І. Твори в 20-ти томах: Т.2: Оповідання / Ред. тома: П.С. Козланюк, Д. Д. Копиця. – К.: Держ. вид. худ. літ., 1950. – 437 с. – С. 119-128.

41. Черемшина М. Сльоза (різдвяна казка) / М. Черемшина // Українська літературна казка / Упоряд. В. Полковенко. – К.: Дніпро, 2001. – 512 с. – С.506-509. ISBN 966-578-041-7.

42. Шашкевич М. Олена / М. Шашкевич // Шашкевич М., Вагилевич І., Головацький Я. Твори. – К.: Дніпро, 1982. – С.55-58.

Comparative structures, used to describe characters' portrait characteristics in literary tales of the XIX century, are depicted in the article.

Keywords: *Ukrainian literary tale, comparative structures, portrait characteristics*